

založba — Izvzemni ponudniki — vsak dan zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo uredništvu. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vrnejo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. — Lastnik: Konrad List. — Tisk: Tiskarna Edinost. — Naročnina znaša na mesec 1.70, pol leta 1.32, v celoti leto 1.60. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 stot., osmrtnice, zavarovalne, poslaščice in vabil po 1.10, oglas denarnih zavodov po 1.20. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj po 1.20. — Oglasi, naročena in reklamirane se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Komunistična politična kultura

Pred kratkim smo začeli v našem listu razmišljati o vprašanju centralizacije našega združništva. To smo storili zato, ker smatramo za svojo dolžnost, opozoriti na brez prestanka in z vsem povdram kom naše ljudstvo, da se mu blizu v novi državi dnevni najtežje kapitalističnega suženjstva. Hoteli smo brez vseh ovinkov in naravnost povedati ljudstvu, da stoji italijanski kapital že v osrčju slovenske zemlje in da je začel že razvijati vse svoje napadalne sile. Klicali smo ljudstvo na boj, ga pozivali, naj se zave svoje moči in naj stre z organizirano svojo gospodarsko silo nasproti italijanskega kapitalizma. Izrazili smo pri tem svoje neomajno prepričanje, da je osredotočenje vseh združničnih sil našega ljudstva v trdno enoto edino orodje, s katerim se moremo vojskovati proti prodirajočemu sovražniku. Gibanje, ki smo ga započeli, je našlo po celni naši deželi obilno odmeva. Izkazalo se je, da smo govorili ljudstvu iz srca, da je naš pokret utemeljen in zasidran v ljudskih potrebah, da odgovarja popolnoma položaju dežele. Dokaz temu je tudi dejstvo, da smo prejeli tudi iz komunističnih krogov članek, ki je povdarjal življenski pomen tega vprašanja. Ker se nam je zdela zadeva važna in nadvse resna in ker hočemo biti nasproti vsakomur, in sicer tudi napram našim političnim nasprotnikom lojalni, smo članek obelodanili. Komunistično glasilo »Delo« je v svoji zadnji številki tudi zavzelo svoje stališče napram temu vprašanju in je razvil v glavnem sledeče misli: »O centralizaciji združništva. Sapramenti! Da si je »Edinost« prištila iz ljubljane, naravnost iz uredništva »Večernega lista« enega svojih sotrudnikov, smo že slišali, ali da se bo preselil kar ves »Večerni list« z vsemi svojimi uredniki v Trst, — to se je nam odkrilo šele v članku, ki ga je prinesla »Edinost« v svoji številki 16. t. l. pod zgoraj navedenim naslovom. Bravo! Da se bo vpeljala ta struja pri nas na tak smešen način, vendar ne nismo mislili! Nov urednik »naj nam dovoli, da mu povemo, da je nesramna laž, da bi bil ta članek napisal kak komunist! Našim čitateljem povemo, da je »Večerni list« ljubljanski »Coda del diavolo«. To je

tedaj stališče, ki ga zavzema glasilo slovenske komunistične stranke napram temu najvažnejšemu problemu naše dežele. To so velike misli, ki jih dajajo komunisti našemu ljudstvu na pot, ko se podaja v boj proti italijanskemu kapitalizmu. Če se komunisti nočejo pridružiti, naj nas vsaj ne ovirajo, naj vsaj ne delajo zaprek, ko gre za gospodarsko osvoboditev našega teptanega ljudstva. Izvajanja komunističnega glasila imajo pa še drugo plat. V njih se govori o uredniku »Večernega lista«, ki se je preselil v Trst in o »nesramni laži, da bi bil napisal v »Edinosti« članek o združništvu komunist. Ker ni prišel v uredništvo »Edinosti« nobeden drug nov urednik razen mene, se morejo nanašati zgornje vladnosti le na mojo osebo. Zato moram komunisti »Coda del diavolo« povedati, da — meni vsaj — ni znano, da bi bil jaz kdaj urednik »Večernega lista«. Morem pa jasno in odločno izjaviti, da je napisal članek o združništvu odlični komunistični zadrugar, čigar lastnoročni podpis se nahaja v uredništvu »Edinosti«.

Pri tej priliki moram v interesu naše politične kulture, skrite komunistične politike že nujno prositi, da blagovolijo prihodnjič, ko bodo zopet ropali čast političnemu nasprotniku, ki jih ni za nič vprašal, priti s svojimi polnimi imeni na dan. Kdor je hraber dovolj, da bližnjiku javno kali ime, mora imeti tudi tolikani poguma, da pride iz svojega skrivališča in pokaže svoj obraz. Med delavci je navada, da povejo svojememu nasprotniku odkrito in naravnost, kar mu imajo povedati. Poštenega delavca je sram, napačati nasprotnika iz zasede. Vsaj troho one delavske časti, ki jo srečujemo pri navadnem težaku, bi smeli zahtevati od delavskih voditeljev. Ker pričakujem, da bodo skriti komunistični voditelji hoteli preprečiti, da se bo pošteno delavstvo njih smikovalo, zato pričakujem tudi, da se prikažejo pred luč dneva, da bom vedel, s kom imam opraviti. Če ne pride s svojimi polnimi imeni na dan, jih imenujem in označim javno za strahopetne mevice, ki niso vredni, da jim da delavec svojo pošteno roko.

Dr. Engelbert Besednjak
glavni urednik »Edinosti«

Ni pa kriva nemška vlada, da dosedaj še ni prišlo do obnovitve teh odnosov, kakor tudi niso temu krive globoke gospodarske in socialne izpremembe v Rusiji. Ruske revolucionarne izpremembe pa vendar ovirajo trgovinske odnose med obema deželama. Popolnoma pa so onemogočili obnove stikov z Rusijo zavezniški s svojimi ukrepi, ker so zaprli Baltično in Črno morje. Mnogo je na poti tudi vojna. Dokler se bo Rusija vojskovala, ne bo mogoče izboljšati trgovinskega sredstva. Boljševske teorije o gospodarskem izmenjavanju s kapitalističnimi državami so prva ovira in versailleska pogodba je zopet druga. Vendar pa imamo pravico sklepati pogodbe z Rusijo in te pravice smo se že poslužili. Ne vemo pa, ali se bodo zavezniški ozirali na nas tudi v prihodnosti. Slednji je von Simons izjavil, da ne bo moglo priti do prejšnjih odnosov, dokler Rusija ne da Nemčiji zadostne ščedenja za umor grofa Mirbacha. Nemčiji je na tem, da se uredi položaj na vzhodu. To pa se ne more doseči brez sodelovanja Nemčije. Moje mnenje je, da ni naša naloga, da utrjujemo sovjetsko vladno. Moramo delati samo na to, da se ruski narod vzdigne iz žalostnega položaja, v katerem se nahaja. Ponavljam pa, da se Rusi nimajo mešati v naše notranje zadeve. Mi ne smemo trpeti, da bi osebe, ki jih sovjetska vlada pošilja k nam kot trgovce, delali v naši hiši propagando za boljše viška načela.

Ruska vlada minirala črnomoško obalo
KODANJ, 21. Sovjetska vlada je obvestila vse vlade, da so neki deli črnomoške obale minirani. Ruska vlada opozarja vse države, da se ladje ne smejo približati kraju na več kot 16 milj, da se odvrnejo vnaprej mogoče nesreče.

Zavezniški in Nemčija
Anglija in francoske zahteve glede povračil

LONDON, 21. »Pall Mall Gazette« pravi v svojem članku o izjavi francoske vlade, da bo odvisno od složnosti med zavezniškimi, ali bodo Francija povračila, do katerih ima pravico. Povračila morajo biti v razmerju s proizvajalno močjo Nemčije. Anglija ne bo trpela pretiranih zahtev. »Westminster Gazette« pravi, da Briand lahko računa na to, da bodo storili načelniki posameznih angleških strank vse, kar bo mogoče, da se reši sloga med zavezniškimi.

Avstrijsko vprašanje

LONDON, 21. Neka vest Reuterjeve agencije pravi, da je Anglija Avstriji zelo naklonjena in bo storila v Parizu vse mogoče, da pride to vprašanje čim prej pred vrhovni svet. Do tedaj mora avstrijska vlada in avstrijsko ljudstvo storiti vse, da vzdržijo.

Pretirane vesti o grških uspehih proti Turkom

PARIZ, 21. Listom poročajo iz Smirne, da so poročila o grških zmagah zelo pretirana. Turki so še vedno v Iskišerju, dočim so se Grki morali umekniti na svoje stare položaje.

Napad proti Kemal paši

PARIZ, 21. »Le Petit Parisien« javlja, da je neki častnik letalec napadel Kemal pašo z revolverjem. Ustrelil je trikrat proti njemu, ne da bi ga bil zadel. Napadalec je bil prijet.

Glavna naloga ogrske zunanje politike.

BUDIMPEŠTA, 19. Vnanji minister Graz je dal glede ogrske zunanje politike korespondencnemu uradu sledečo izjavo: Glavna naloga ogrske zunanje politike je, da stane vsa svoja obrambna sredstva proti grožnjam Rusije. Zato pa mora preprečiti vse svoje sosedje, da je potrebna solidarnost v skupnem interesu. Rusija je vse, kar je dosegla, dosegla na ta način, da neprestano seje razdor med sosedji in pospešuje razkroj evropskih nasprotnikov. V izmenjavi razkrojenih vestih o domnevnih agresivnih namerah Ogrske so sosedji te propagande. Ogrska se ne namerava spuščati v nobena pustolovstva, temveč iskreno želi, vzpostaviti normalne odnose, zlasti trgovske, z vsemi sosedji. Ogrska je pripoznala trianonsko mirovno pogodbo v njenem duhu in njeni besedi, zato pa se tudi lahko nada, da postanejo njeni odnosi z zavezniškimi veleposlani in priskrbenji. Kar se pa tiče Male entente, ki se je bila ustanovila iz strahu pred ogrsko politiko, se bo resila svojih predsodkov proti Ogrski, čim se prepriča, da ni imel njen strah nobene podlage.

Raški župan odstopil

REKA, 21. (S.) Redne čete so prišle na Reko z namenom, da jamčijo za javni red. To se je zgodilo po želji začasne vlade, ki je bila pooblašena stotnika Host Venturija, da naj se pogaja o tem z generalom Ferrarim. Znano pa je bilo, da se je župan Gigante protivil klicanju vladnih čet na Reko. Ko so prišle vladne čete v mesto, so se začeli širiti glasovi, da je začasna vlada zahtevala od župana, naj odstopi. In res je dr. Gigante naznanil zvečer svoj odstop.

Po kongresu v Livornu

Druga internacionala, ki je bila ustanovljena l. 1889. v Parizu po delavskih odposlancih iz celega sveta, je sprejela na svojem drugem zborovanju v Stuttgartu l. 1907. resolucijo, v kateri je rečeno: Ako bi imela izbruhiti vojna v kateri deželi, je dolžnost delavskega stanu, da jo skuša preprečiti z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago. Če bi vkljub temu prišlo do vojne, je dolžnost delavskega stanu napeti vse sile, da se vojna čimprej konča. Pri tem naj izrablja gospodarsko in politično krizo, povzročeno po vojni, da vzdrami najnižje ljudske sloje in pospeši padeč kapitalističnega gospodarstva.

Ko je l. 1914. naduti Hohenzollernece cesar Viljem II. izzval ves svet na morilno klanje, je imel tudi teatralčen nastop v parlamentu. V kratkem nagovoru je dejal, da v tem trenutku ne pozna strank, ampak samo Nemce. In v svoji harlekinski ekstazi se je potiljal s svoje božanske višine ter stopil med poslance ter stiskal roke prvakom strank, ki so bili silno hvaležni »velikemu« kajzerju za toliko čast. Cesar Viljem je stopil tudi k socialistom ter jim ponudil roko, ki je bila sprejeta. Približno isto se je zgodilo v vseh državah, ki so bile zapletene v vojno. Skoraj povsod so socialni demokratje glasovali za vojne kredite. V odločilnem trenutku, ko naj bi se praktično izkazala moč mednarodne delavske vzajemnosti, je internacionala ostala le teorija. Teorija je romala v arhiv, a internacionala je slekla rdečo plašč ter se oblekla v infanterista.

Kes je, da je bil skoraj povsod militarni tako močan, da bi bil zadesil vsako protivno gibanje, toda pomankanje vsakega večjega odpora je pokazalo II. internacionalo.

Italijanska socialistična stranka je bila v vojnem času v opoziciji ter ohranila do konca vojne sloves zveste članice internacionalnih stremeljenj. Opozicijsko stališče je mogla stranka zavzeti, ker je imela časa za orijentacijo v onih desetih mesecih, ko se je Italija pripravljala za vojno ter sklepala tozadevne kupčije z entento. Sicer pa po svojem neznanem številu poslancev itak ni mogla ovirati parlamentarnega dela večine.

Dolgotrajna in krvava vojna je polagoma zrušila militaristično silo skoro vseh držav. Prva je prišla na vrsto Rusija, ki se je otresla carizma. Miljukova meščanska vlada se je morala kmalu umakniti Kerenskijevi demokraciji, ki je pa našla svojo smrt v ofenzivi proti Avstriji l. 1917. Ogromna ruska armada je začela razpadati, boljševiška stranka, ki je bila edina za brezpogojen mir, se je polastila z neznatnimi silami oblasti v oktobru l. 1917. Kaj je sledilo za tem, je znano. Ruski vzgled in boljševiške ideje so elektrizirale množice, med temi tudi vojaštvo, kar je pospešilo polom osrednjih volesil in njih zaveznikov. V tem trenutku je silni val iz Rusije grozil, da poplavi premagance in zmagovalce. Bili so to časi vojaških uporov francoskih in

italijanskih vojnih mornarjev, torej upor vojaštva zmagovitih držav. Tisti čas, ko je bilo še mogoče strati boljševiško moč v Rusiji, je odpovedala volja zmagovalcev, ki se spčetka niso prav zavedali dalekosežnih posledic boljševiških zmag v Rusiji.

V nobeni deželi ni imela boljševiška propaganda tako rodovitnih tal kakor ravno v Italiji. Socialistična stranka, ki je imela vsled svoje opozicije proti vojni na svoji strani ljudske množice, je to razpoloženje izrabila ter začela z veliko propagando. Prisilila je vlado, da je razpisala nove volitve po sorazmernem volilnem redu, ki so dale socialistični stranki več nego trikratno število poslancev, nego jih je imela prej.

Za na bolonjskem kongresu se je stranka izrekla za III. internacionalo ter se zavzemala za Rusijo. Ta politika je ostala neizpremenjena in je prinesla stranki mnogo moralnih pa tudi materialnih zmag v boju proti vladi. Zahtevala je med drugim od vlade, da prizna rusko sovjetsko republiko. In italijanska vlada je morala obljubiti vsaj studiranje tega vprašanja.

Neprilakovana zmaga pri volitvah za državno zbornico je tudi stranko samo presenetila, in kar je najzanimivejše, visoko število poslancev ji nikdar ni bilo v prospeh. Zakaj po svojem programu skrajno revolucionarna in načeloma proti vsakemu sodelovanju z meščanskimi strankami in v vedni opoziciji proti vladi, je zanjo obstajala le ena pot, to je pot revolucije. Propagandno delo je bilo takorekoč dovršeno, množice so bile vzburjene in so pričakovale obljubljeno revolucijo. Za revolucijo pa ni bila in ni mogla biti večina stranke, ki se je zavedala nesreče, ki bi bila v tem slučaju zadel italijanski proletarijat. Zavedajoč se teh dejstev je zamogla zmerna struja še preprečiti propast proletariata, cena pa je bila: razkol.

Danes je stranka oslabiljena po številu, vendar svobodnejša v delovanju, ker so odpadli skrajni in nestrni elementi. Po svojem programu je sicer še vedno revolucionarna in proti sodelovanju z buržoazijo. Dasi zatrjuje njeni prvaki da nes še zvestobo Rusiji, vendar ni daleč čas, ko se bo moralo odločiti za pozitivno delo. Dosti je bilo govora o revoluciji, množice bodo hotele uspehov. Uspeh pa je le v delu. Če bo stranka vztrajala na svojem sedanjem stališču, bo doživela, da pojde del njenih somišljenikov v vrste meščanstva, a drugi se bo pridružil komunistom med katerimi se bo začel, sodeč po dosedanjih izkušnjah, zopet razkol.

Najstarejši, najuglednejši in na izkušnja najbogatejši so prvaki iste struje, ki je dobila na bolonjskem zborovanju najmanj glasov. Verjetno je, da bodo ti razumniki še dolgo duhovni vodje stranke, ki bo našla pot k delu po vzoru socialno-demokratskih strank v vseh drugih državah.

Politične vesti

Zborovanje v Livornu in socialistična stranka na Primorskem. Na zborovanju v Livornu je glasovanje primorskih socialistov izpadlo v prilog čistim komunistom.

Oddanih je bilo glasov: Za »čiste« komuniste 4462, za edinjaše 3286, za centriste 30.

Konec zborovanja v Livornu. V petek so se sestali zborovalci k zadnji skupni seji v Goldonijevem gledališču, da formalno zaključijo pomembno zborovanje, ki je stranko razcepilo. Kakor vse kaže, ostanejo centristi še znanprej v stranki, vendar zahteva večina, da se morajo podvreči disciplini in sprejeti program, ki je bil sprejet po večini zborovalcev. Italijansko časopisje kakor tudi italijanska javnost sta sledila zborovanju z velikim zanimanjem in napetimi pričakovanjem. V splošnem so sprejeli meščanski listi izid glasovanja in zmago zmernejših elementov z zadoščenjem na znanje. Vendar pa ne smemo prezreti, da so dosegli komunisti zelo visoko število glasov, če upoštevamo, da je bilo časopisje, vodstvo in večina propagandnih sredstev v rokah zmernejše struje.

Sejo je otvoril predsednik posl. Bacci, nakar je proglasil Malatesta končni uradni izid volitev. Na podlagi tega izida je zmogla resolucija edinjaške skupine.

Bordiga izjavi v imenu skupine »čistih« komunistov, da se je večina zborovalcev odrekla s svojim glasovanjem III. internacionali. Pozivljajo one, ki so glasovali za Imolsko resolucijo, da zapuste dvorano ter se zbero ob 11. uri v gledališču sv. Marka, kjer se bo ustanovila »Komunistična stranka, italijanski oddelek III. internacionala«. Nato so zapustili komunisti ob pevanju internacionala gledališko dvorano ter se podali v sprejeto na svoje zborovanje. Spremljali so jih močne vrste orožnikov in kraljevih straž.

Edinjaši so ostali in zborovali dalje. Glede nove komunistične stranke, je izjavil Serrati, da je treba čakati na njeno zadržanje, preden se zavzame do

nje kako stališče. Na prihodnjem zborovanju stranke, ki se mora v kratkem vršiti, se bo o tem posebej razpravljalo.

Bentivoglio predlaga, naj vloži stranka pri III. internacionali vsled krivičnega postopanja izvrševalnih odborikov priziv ter naj se zahteva sprejem v III. internacionalo, kateri se ne smejo zokovalci odpovedati. Z dejanji bomo pokazali, da se nismo prelevili, temveč da pojdemo z razvito zastavo v III. internacionalo.

Turati pozivlja navzoče k skupni delu. Ne da Bog še nadaljnih razkolov. Razpravljali bomo prijateljsko ter določili skupno smerice za delovanje.

Zborovalci izvolijo vodstvo stranke katero bo štel 14 članov — med njimi 2 državnozborna poslanca.

Nato zaključil predsednik Bacci zborovanje in vzklikne: Živel socializem! Živela III. internacionala! Živela ruska revolucija!

Pri sestavljanju novega odbora je bil izvoljen za tajnika stranke posl. Bacci, Serrati pa za ravnatelja strankinega glasila »Avanti«. Julijsko Benečijo zastopa Passigli, Slovane Stofa.

Komunisti so zborovali v gledališču sv. Marka. K sejam niso bili pripuščeni poročevalci časopisov. Spčetka je predsedoval Kabakčev, nato je prepustil predsedstvo posl. Belloniju. Navzoči komunistični zastopniki raznih dežel so imeli zelo kratke govore. Polano je poslal izjavo, da prestopajo socialistične mladinske organizacije v celoti h komunistom.

Nato so izvolili zborovalci vodstvo stranke, ki šteje 15 članov; med njimi so: Bordiga, Bombacci, Gennari. Sprejme se enoglasno pravilnik.

Na zborovanju se je sklenilo, da obdrže komunisti vse svoje dosedanje javne funkcije; le iz občinskih in deželnih zastopstev morajo izstopiti. Državno zborni poslanci se združijo v posebno komunistično parlamentarno skupino. Izvoljena je bila tudi komisija, ki naj stopi v stik z vodstvom stare stranke, da uredi vsa sporna vprašanja. Gre predvsem za premoženje prejšnje skupne

IZ JUGOSLAVIJE

VOJVODA ŽIVOJIN MIŠIĆ
BEOGRAD, 20. Danes ob 5. uri zjutraj je umrl vojvoda Živojin Mišić.

Z vojvodo Mišićem je legel v grob eden največjih strateških zmožnosti, ki jih je rodila Srbija. Rodil se je leta 1855 v Struganiku pod Savoborom pri Valjevu. Leta 1876 je bil imenovan za podporočnika in potem je postopoma napredoval do najvišje stopnje. Udeležil se je bil vseh vojen, ki jih je morala izvajati Srbija v poslednjih desetletjih. Po bitki pri Kumanovem je postal general, kot tak je poveljeval Srbom v zmagovalni bitki ob Bregalnici. V decembru l. 1914 je potokel kot poveljnik l. armade Avstrije pod poveljstvom generala Potioreka in jih vrgel preko Save in Drine. Osvoboditev Bitolja leta 1916 je njegova zasluga. V septembru 1918 je vodil splošno ofenzivo na solunski fronti, ki je končala z osvobođenjem in uedinjenjem jugoslovenskega naroda.

Domovina žaluje za svojim zvestim sinom, ki jo je ljubil veliko in uedinjeno ravnotako, kakor je ljubil nekdanj svojo malo, a slavno Srbijo. Mož z železno energijo, neizčrpno požrtvovalnostjo, kremitelj značaj je bil vojvoda Živojin Mišić. Jugoslavija žaluje za svojim vojskovodjem, ki je zbiral vse njene sinove pod zastavo velike vojske, da jih nekoč pelje v zmago in slavo, kakor je peljal v zmago in slavo malo, a junaško srbsko vojsko. Ves jugoslovenski narod žaluje za svojim bratom, ki je ostal tudi kot slavni vojskovodja in vojvoda skromen kmetski sin.

Prihodnja seja konstituanke v ponedeljek
BELGRAD, 22. Seja konstituanke se bo odgodela, dedler se pečjanja za spremembo poslovnika in naštiti ustave ne dovrše. Delo se bo kolikor mogoče pospešilo in se bo vsila prihodnja seja konstituanke, kakor hitro bo delo končano. Upa se, da bo to v ponedeljek.

Večina za državno edinstvo

LJUBLJANA, 22. V parlamentarnih krogih se govori, da bo Pačič koncem tega tedna še enkrat potekal pregajanje za zemljoradniški in muslimanski vstop v vlado. Iz diskusije o odzku za izpremembo poslovnika se vidi, da se bodo glede vprašanja edinstvene države strinili radikalci, demokraci, zemljoradniški, socialisti in eventuelno muslimani. Tako bi bila predlagana ustava sprejeta z 264 glasovi, dočim bi bilo 180-fracina se pri tem tudi 58 komunistov onih, ki zahtevajo avtonomno in federalno ureditev.

Občinske volitve v Sloveniji

LJUBLJANA, 22. »Sv. Narod« poroča: Po poročilih iz Beograda je ministriški svet na svoji zadnji seji sklopil o občinskih volitvah v Vojvodini in Sloveniji. Na predlog ministra notranjih del Mirorada Draškovića se je sklenilo, da naj se vrše občinske volitve v Vojvodini na temelju volilnih imenikov v ustavotvorno skupščino. Na predlog trgovskega ministra dr. Kuloveca je ministriški svet nato tudi zaključil, da naj se na isti podlagi

vrše tudi občinske volitve v Sloveniji. Zenske torej tudi pri nas ne bodo imele volilne pravice.

Delo konstituanke

LJUBLJANA, 22. Današnji »Slovenski Narod« piše: V parlamentarnih krogih se govori, da bo delo ustavodajnega odbora trajalo mesec dni. Potemtakem bi se mogla pričeti razprava o ustavi v konstituitni začetkom meseca marca. Razprava sama bo menda trajala nekoliko mesecev, tako, da se bo ustava sprejela šele na jesen.

Radici pride v Belgrad

BELGRAD, 21. »Pravda« poroča, da bo po njenih informacijah Radić s svojimi poslanci v ponedeljek prišel v Belgrad. Isti list poroča, da bo Jugoslovenski klub prisegel.

Iz Čehoslovaške

Zatiranje Slovakov na Ogrskem

PRAGA, 22. Zbornična komisija za vnanje zadeve je odobrila prošnjo, ki jo je bil predložil upravni svet komiteta Zvolen na Slovaškem, in ki zahteva, naj bi intervenirala čehoslovaška vlada, da se zaščiti slovaške manjšine na Ogrskem. Na tozadevno interpelacijo čehoslovaških poslancev je odgovoril minister Beneš, da je res, da se preganjajo Slovaki na Ogrskem v nasprotju z dohodnimi mirovne pogodbe. »Toda Češka slovaška, je rekel, bo zahtevala strogo izvršitev načel, ki jih vsebuje trianonska pogodba, ne da bi izvajala protiprotitiska na Ogrje, ki žive na Čehoslovaškem.« Čehoslovaška ne smatra za umestno, poslati na Ogrsko mednarodno komisijo, da bi ugotovila tlačenje Slovakov. V takem nastopu bi utegnili ogrska vlada videti vtikanje inozemstva v notranje zadeve ogrske države.

Čehoslovaška vladna kriza

PRAGA, 22. Nezadovoljnost socialističnih strank z aprovizacijsko politiko ministra Pruse in s trgovsko politiko ministra Hotoveca bo bržkone prisilila ta dva ministra, da podata svojo ostavko. Ministriški predsednik Cerny je že sklical posvetovanje čehoslovaških strank, da se doseže sporazum vseh strank v tej zadevi. Narodni socialist senator Lisy izdeluje s privolenjem ministra Beneša načrt za aprovizacijsko posojilo in za poziv na zavezniške vlsti, naj pomagajo pri rešitvi čehoslovenske aprovizacijske krize na ta način, da pospešijo uvoz žita v Čehoslovaško.

Nemčija in Rusija

Izjave ministra Simonsa pred državnim zborom

BEROLIN, 21. Državni zbor. Na dnevnem redu je razprava o resoluciji neodvisnih socialistov, v kateri zahtevajo takojšnjo obnove diplomatiskih odnosov z Rusijo. Minister za zunanje zadeve von Simons je odgovoril s sledečo izjavo: Vprašanje obnove diplomatiskih odnosov med Nemčijo in Rusijo je za Nemčijo življenske važnosti.

stranke. Uradno glasilo stranke »Il Communiste« bo izhajalo dvakrat v tednu. Vodstvo stranke bo imelo sedež v Milanu.

Končno je bil sprejet sledeči dnevni red: Zbor proglašuje ustanovitve komunistične stranke, ki je oddelek III. internacionalne, ter preide k razpravi o organizaciji stranke.

Pozabljeno vprašanje. Versailleske mirovne pogodbe ima mnogo prijateljev in tudi veliko nasprotnikov. Prijatelji te pogodbe vidijo v njej vzbujenje občevanja človeškega čuta za pravičnost, nekako mojitstvo dela, na katero da je sedanja svetovna tajna in javna diplomacija lahko zelo ponosna. Nasprotniki versailleske pogodbe pa menijo, da je ta diplomacija dokazala ravno s to pogodbo svojo popolno diplomatsko nesposobnost. Ne samo da ni rešila najvidnejših vprašanj, ki so bila odprta pred vojno, temveč je ustvarila nova zapletena vprašanja, ki bi se najbrže ne bila nikdar pojavila, ko bi bila versailleska mirovna pogodba zares mirovna.

Dajmo prav enim in drugim, zagovornikom in nasprotnikom glede splošnih načel. Naravno je, da se mora nahajati v tako ogromni listini, kakor je versailleska pogodba, dosti dobrega in tudi dosti slabega. Ogromna pa je, tako ogromna, da tisti, ki jim je izročena skrb za izvršitev mirovnih določb, nimajo niti več pravega pregleda čez vse točke, ki so zaznamovane v tej debli knjigi. Vseled tega je bilo marsikako postransko vprašanje zanemarljivo in celo popolnoma pozabljeno. To se je zgodilo s tistim repom bivšega nemškega ozemlja, ki se nahaja med reko Njemenom in bivšo rusko-nemško mejo pred l. 1914.

Glavno mesto ozke pokrajine je Memel (Njemen). To ozemlje je Nemčija oddala zaveznikom z versaillesko pogodbo. Francoske čete so zasedle Gdansk in Memel istočasno v imenu zaveznikov. Od tedaj se nahaja ta dežela pod francosko vojaško upravo, ki jo vodi general Ody. Posadko sestavlja en batalijon francoskih planincev. Prebivalstvo je mirno in delavno ter je, izvenemsi nekoliko pruskim naseljencem, izključno litovske narodnosti. Ze vsled tega dejstva pripadajo ti kraji po vsej pravici k novoustanovljeni litovski republiki.

Toda, zaveznikom se ne mudi, a še najmanj Franciji, ki nikakor ne mara zapustiti teh krajev. Neki francoski list je pisal pred kratkim, da bi se to vprašanje moralo odločiti vsled nejasnega položaja na vzhodu od calendas. Francozom pa da je tam zelo lepo biti, ker je ta straža ob Njenu v francoskih rokah nekako simetrično dopolnilo francoske »straže ob Renu«.

Imperializem velikih držav si najde vedno kako opravičilo. Če ne gre drugače, je imperialistična politika dovoljena iz ozirov na — simetrijo.

Politične stranke na Poljskem. Med sedanjimi političnimi strankami na Poljskem ne prihajajo več v poštev struji »aktivistov« in »pasivistov«, ki ste obstajali v Poljski, ob času nemške veličine in veljave brestlitskega mira. Aktivisti, ali točneje germanofili, so bili tedaj vladajoča stranka, dočim so se držali pasivistov, ali točneje prijatelji sporazuma, v tihi opoziciji. Od tedaj pa je brestlitski mir pogorel in Poljska je postala neodvisna, tako da se je strankarsko življenje lahko razvilo v več smerih.

Najmočnejša stranka je sedaj na Poljskem agrarna stranka. Najuglednejši pristajati te stranke so Dabski, Vitos, Debski in Tetmayer. Vitos je predsednik sedanje vlade, kar dokazuje, da ima ta stranka v deželi največji vpliv.

Na drugem mestu je treba omeniti narodno-demokratsko stranko, ki je vsled svoje dobre organizacije še vedno na trdnih tleh, dasi je začela malce opadati. Pristajati te stranke so večinoma srednji meščani. Vodilne vloge igrajo Dmowski, Glabinski, Maryan, Seyda, Norfany, Grabski itd.

Socialno-demokratska stranka je še v razvoju, toda v naglem razvoju, dasi nima še mnogo zastopnikov v državnem zboru. Njen najvidnejši predstavitelj je za sedaj poslanec Daszynski. Narodno-socialistična stranka se še le poraja. Tu di krščanski socialisti so še brez vpliva. Isto velja v še večji meri o komunistih.

Še eno stranko je treba omeniti. To so takomenovani konservativci, h katerim pripadajo brestlitski poljski plemiči in visoka bančna in sploh denarna aristokracija. Kar se tiče plemstva, je gotovo, da njegov vpliv še ni izumrl, temveč se močno čuti tudi pri sedanjih »demokratskih vladavinah« na Poljskem. Posebno močno zaslonbo imajo konservativci v Galiciji, kjer igrajo stare avstrijske tradicije še vedno svojo posebno vlogo.

Kako je sestavljena nova francoska vlada. Nobena brojavna agencija se ne odlikuje s posebno točnostjo pri javljanju osebnih imen. Tako je javila tudi agencija Stefani popolnoma pohabljen in izpakehran imena novih francoskih ministrov. Vseled tega naj se to izpačenke popravijo s sledečimi točnimi imeni: Predsednik in minister za zunanje zadeve: Briand (poslanec), pravosodje: Bonnevay (posl.), notranje stvari: Marraud (senator), finance: Doumer (sen.), vojna: Barthou (posl.), mornarica: Guist'au (posl.), uk in lepe umetnosti: Bérard (posl.), javna dela: Le Trocquer (posl.), trgovina: Dior (posl.), poljedelstvo: Lefebvre du Prey (posl.), kolonije: Sarraut (posl.), delo: Daniel-Vincent (posl.), osvobodjeni kraji: Loucheur (posl.), javno zdravje in jav. skrb: Leredu (posl.), pokojnine: Maginot (posl.).

Od petnajstih ministrov sta torej sa-

mo dva senatorja nasproti trinajstim poslancem. Razine parlamentarne skupine se udeležujejo nove vlade tako: 1. republikanski socialisti so dali enega ministra (Briand), 2. radikali in radikali socialisti 2 (Daniel-Vincent in Sarraut), 3. levica demokratičnih republikancev 4 (Barthou, Guist'au, Bérard, Maginot), 4. levi republikanci 2 (Loucheur, Le Trocquer), 5. republikansko-demokratska zveza 4 (Bonnevay, Dior, Lefebvre du Prey in Leredu). Od obeh senatorjev pripada prvi k demokrat. levici (Maraud), drugi k republikanski zvezi (Doumer).

Vprašanje razpustitve francoske delavske zveze. Pri obravnavi proti tajniku francoske slobodne delavske zveze (Confédération Générale du Travail) in njegovim pomočnikom so bili vsi obojebojni obojeni. Kazen so le neznatne globe (največja znaša 100 frankov). Vseled tega bi se lahko smatrala ta obsodba za incident povsem postranske važnosti. Toda sodniki se v svoji obsodbi niso omejevali le na osebe, ki so bile obdolžene raznih političnih prestopkov proti obstoječim ustavnim zakonom, temveč so razširili svoj preporok tudi na ustanovo, t. j. delavsko zvezo, v kateri so združeni vsi francoski sindikati. Sodniki pariškega pokrajinskega sodišča so razsodili, da je splošna delavska zveza kot takšna protizakonita ustanova, ki da se mora vsled tega razpustiti. »Nobena pravilno in po vrhovni narodni volji ustanovljena vlada — stoji dobesedno v omnjeni razsodbi — ne sme trpeti, da obstoja poleg nje in proti njej pod sindikalistično krinko nekaka druga vlada, ki jo je ustvarila manjšina agitatorjev z namenom, da vsili drugim svojo voljo.«

Delavska zveza je bila francoski vladi od nekaj trn v peti. Razmerje med uradno vlado in njo se je v zadnjih treh letih, t. j. od ruske revolucije, posebno noostriilo. Od takrat se je začela delavska zveza živahneje gibati in je celo prekrasila svoj delokrog strogo stanovske narave s tem, da je prirejala razne politične manifestacije. Povodom zadnje železničarske stavke pa je francoska vlada nastopila z vsjo strogostjo proti tej zvezi. Dala je izvršiti predvsem preiskavo v zveznih prostorih, zaplenila je mnogo listin in glavnega tajnika z nekoliko uradniki je izročila sodišču. Tako je prišlo do gori omenjene razsodbe.

Sedaj pa nastaja vprašanje, ali bo francoska vlada izvršila to razsodbo ali pa ostane le na papirju. »Humanité«, glasilo francoske socialistične stranke pravi, da naj francoska vlada ne nastopi proti splošni delavski zvezi, ako je je volja, delavstvo da se bo že znalo braniti.

Ni mogoče vedeti vnaprej, ali se bo Briand ustrašil teh groženj. Gotovo je le toliko, da je obsodba splošne delavske zveze spravila vlado, ki ima že dovolj zunanjih neprilic, v precejšnjo zadrego notranje politične narave.

Rusija, Anglija in perzijski šah. Vesti o odstopu perzijskega šaha niso še utihnile, dasi so bile zanimane a strani angleške burkacije. En kralj več en kralj manj — to je v sedanjih časih brez pomena vsaj v Evropi, kjer so postale kraljeve krone zelo dober kup. Tudi perzijski kroni je padla njena prvotna cena zelo nizko in stvar bi ostala neznatna tudi tam, kjer bi šlo samo za šahovo krono. Stvar pa stoji malo drugače. V Perziji sta tekmovali in tekmovali od nekaj dva mogočni politiki, ruska in angleška. Dočim je silila Rusija čez perzijsko mejo vedno bolj proti jugu a končnim namenom, da se slednjič enkrat dokopa do Indijskega oceana, je bilo angleško stremljenje ravno nasprotno: prodreti čim dlje proti severu, da ostane ruski vpliv čim dalje proč od — morja.

L. 1907. ste ti dve velileli sklenili poseben dogovor o Perziji. Razdelila sta Perzijo na dva dela, severni in južni. Severni del je prišel pod ruski, južni pa pod angleški vpliv. Tako je tudi ostalo do ruske revolucije. Čim pa je Anglija videla, da se nova Rusija odreka vsem imperialističnim stremljenjem carke Rusije, si je mislila: Ravno prav, bom pa jaz razširila svoj vpliv čez celo Perzijo. V to svrhu je angleška vlada sklenila v preteklem letu novo pogodbo s perzijsko vlado. Pred dobrim tednom je prišla ta pogodba pred perzijsko narodno skupščino, in angleška vlada je pričakovala z veliko nepopraviljivo vest, da je bila pogodba angleškomu potrjena. Mesto tega novečelnega darila pa se je pojavil glas, da je perzijski šah odstopil...

Perzijsko ljudstvo pač ni tako neumno, kakor bi si mislilo v Londonu, da bi moralo biti. Zraven tega meji Perzija z Rusijo in obe ruski revoluciji ste imeli na Perzijo veliki vpliv. Dvo leti po ruski revoluciji iz l. 1905. je izbruhnila revolucija tudi v Perziji in tedajni šah je moral dati svojemu narodu nekoliko ustavo. Vpliv boljševske revolucije je bil še mnogo večji. V Perziji se je pojavilo gibanje, ki je zelo silno kemalistovskemu gibanju na Turškem. Ruska boljševska diplomacija pa je poskušala, da pride to gibanje v pravi trti, t. j. da se obrne proti angleški oblasti in angleškemu ugledu v Srednji Aziji. Zraven tega je dala zadnja angleško-perzijska pogodba Rusom povod, da so videli a svojimi četami v severni del Perzije. Ravno a tem korakom pa so dosegli, da je postala omejena pogodba neizvršljiva in da so šli novi angleški upi po vodi.

Položaj med Anglijo in Rusijo je danes v Perziji ravno takšen, kot je bil še za življenja ranjkega carja. Kar se je izpremenilo je to to, da se car ne kliče več Nikolaj, temveč — Lenin.

Domače vesti

Tržaška posojilnica in hranilnica pozivlja vse ono svoje zadrugnike, kateri se še niso zglasili, naj čimprejke princese svoje zadrugne knjižice, oziroma vse druge listine, ki so jih od nje prejeli, v njen urad ul. Torre bianca 19. I, tudi če so že poravnali svoje dolgeve. Mnogi, katerim je pisala na podlagi menic, ki so ji ostale v zalogi, se še niso prijavili. Ti naj se ne čudijo, če bodo 8 dni po zadnjem opominu dobili tožbo, dasi so že plačali, ker niso prišli s knjižicami in dokazili po menice. — Vsa zadrugnik pa bi moral v lastnem interesu ineti toliko zanimanja, da svoje znane zadrugnike na to opozori in tako pomaga vzpostaviti našo prezašlešno posojilnico in Narodni Dom.

Tržaška posojilnica in hranilnica javlja: Oni zadrugniki, ki so pustili svoje knjižice in listine v posojilničnem uradu, naj pridejo v kratkem ponje, sicer jih pošlje posojilnica lastnikom na njihove stroške na dom.

Pevsko društvo »Zastava« v Ljubljani se pristočno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da je veselica v prid dom. invalidom v vsakem obziru dober vesela. — Padričarji, ki se niso mogli udeležiti naše prireditve, so nabrali v ta namen 45 L. — Srčna hvala vsem darovalcem!

Zahvala. Globoko gnujen po dokazih sočutja, izrekli najtoplejšo zahvalo »Godbememu društvu« na Opčinah ter »Pevskemu društvu Zvone« istotam za velikodušno dar, ki sta mi ga poklonili o priliki Novega leta, oziroma »Zvonovega« društvenega večera. Najtoplejšo zahvalo in trajno hvalečnost tudi drugim Opencem, ki so se spomnili name a kakim darom! — Ivan Malalan, invalid.

Kdo ve kaj? Kdor bi kaj vedel o čustovodji Etirichu Celestinu, rojenem v Ljubljani 1893, Diviševu. Tel.-Abb. št. 61, boja posta 251, vojni ujetnik Rumunov od l. sept. 1916, naj blagovolji spoštoliti to Bertoku Josipu, učitelju v Koprnu. Hvala za morebitno uslugo!

Uradne vesti

Maskerade prepovedane. Kr. kvestura nanašnja: Odredba z dne 14. t. m. se je izpremenila in se opozarja, občinstvo, da je nosnja maske tudi pri plesih in prireditvah v gledališčih in zaprtih prostorih obsojito prepovedane.

Zrednostni izpiti na kr. drž. gimnaziji v Idriji. Po nalogu generalnega civilnega komisariata v Trstu, se določuje za prihodnji mesec redni termin za pletovst zrednostnih izpitov na gimnaziji v Idriji. Pismene naloge (slovenščina, italijanščina, latinščina, grščina) se pričnejo pisati v četrtek, 3. februarja t. l. Ustmeni izpiti se bodo vsi približno teden dni kasneje po dokončanih pismenih nalogah; rok so naznani kandidatom ustmenim potom. — Vabijo so torej vsi pripradeti kandidati, ki so vložili tozadevne prošnje, bodi na generalni, bodi na okrajne civilne komisarijate, da se zgleda imen projo z vsemi svojimi dokumenti na podpisnem ravnanstevstvu, da zamorejo položiti pred pismeno maturo predpisane predpizpite. — Ravnanstevstvo kr. drž. gimnazije v Idriji.

Društvene vesti

»Adria« v Barkovljah nam je nudila prošlo nedeljo bogat spored. Še begatejši ko današnji, bogatejši za žopk naših neprekosljivih narodnih pesmi, vnece bisercv iz naše neizbrisljive zakladnice. Vseako petje je našemu človeku drago, a najljubša mu je njegova pesem, ker je hčerka njegovega srca. To poslušaj naš ves rad. Zato pa pojde danes v Barkovlje, kjer se začne točno ob 4 in pol koncert. Po sporedu prista zahvala in ples.

Opozarjamo na nocojšnji prireditve v zveleivanskem Nar. domu, ki se vsi v korist refekcije ot. vrtca v Sv. Ivanu. Pevsko tečko kakor tudi dvodejansko »Zilba« bodo proizvajali domačini. Začetek ob 8. uri; vstopnina 2 L. — Pridite vsi, ki vam je naša mladina pri srcu!

Temburško društvo »Zarja« v Bazovici priredi danes ob 16. pop. veselico v dvorani gostilno Grigi. Sodelujejo pevsko društvo »Lipa«. Nastopi tudi dramatični odsek s živimi prizori: »Da Toneta in z burko« V. civilis. Med obema točkama svira »Zarja«. Po veselici ples. — K obliki udeležbi vabi odbor.

Iz tržaškega življenja

Pozikusen samonar. Včeraj okoli polne je bil nemudoma pozvan zdravnik rešilne postaje v ul. Giulio št. 12. V drugem nadstropju omenjene hiše je potreboval nujno zdravniške pomoči 22letni V. Fortuna, ki se je bil zastopil z jodlievo tiokloro. Čez četrto uro je prišel na lice mesta zdravnik rešilne postaje ter izpral Fortuni želodce. Vzrok pozikusenega samomora je nesrečna ljubezen. Zdravnik ga je spravil izven vsake nevarnosti ter ga nato prepustil domači oskrbi.

Nesreča v tehničnem zavodu pri sv. Andreju. Včeraj predpolno se je prihodila v tehničnem zavodu, ki se nahaja pri sv. Andreju, nesreča, ki bi imela lahko velike posledice. V celici, v kateri se je nahajalo več sodov bencina, sta delava delavca po imenu Raimondo Orlando, stanujoč v ulici Giulio št. 22 in Karl Sudich, stanujoč v Škedenja št. 1671. Kar se razpoči električna svetilka, katero teča šelra je zletela naravnost na sod bencina. Kakor bi trenil se je vnela benzina in plamen je ožgal oba delavca po obrazu in po rokah. Na delavčovo klicanje je prihitelo več delavcev na pomoč in resilo ponesrečenca iz plamena.

60letna ženska bi našla smrt v ognju. Včeraj zjutraj okoli 10. ure je izbruhnil v stanovanju 60letno Ivanko Simonetti, v ulici Penzencio št. 17. Veliki požar, v katerem bi kmalu našla Simonetti svojo smrt. Ogenj je bil nastel takole: Simonetti je hotela zakuriti na ognjaki ogenj, da bi skubala svoji družini kose. Ali oglej si hotelo na noben način zažareti. Simonetti je si je znašla kmalu pomagati; vzela je iz omare steklenico s petrolejem. Nato je žila precej petroleja na ogelje. Steklenico je držala v rokah ter čakala, da se vname ogenj. Ker se pa je ni hotel vneti, se je ugnila na ognjake in se hotela pihati, da bi s tem prihranila vzgleda. Človek pač ne ve, kje ga čaka nesreča. Petrolej se je namakral vnel in ožgal Simonetti je po obrazu. Ženska je od samega strahu in od prevelikih bolečin spustila steklenico petroleja na tla. Ni minilo pol nabit, ko je začela goriti obleka na njej. Petrolej, ki je bil radil na tleh, je začel goreti z velikim plamenom. Ogenj se je razširil po vse kuhinji; začela je goriti emara in kmalu je napolnil dim vsa stanovanje. Ubojca žena je začela obupno kričati: »Pomagajte, pomagajte, zgorela bom!« Sosedje, ki so slišali kričanje, so kmalu pridrveli v Simonettijevo stanovanje ter začeli polivati žensko v vode, da bi pogostili na njej gorečo obleko. Eden izmed sosedom je skočil na njo in jo odnesel na tla. Ženska je bila v takem stanju, da ni mogla stati. Sosedje so jo odnesli v bolnišnico, kjer jo bodo zdravili.

PODLISTER

TUJINEC (53)

Danilo Simonovič.

Nemavada klima, pale močni in nenadejani vtisi go mu vspravali dušo in življenje se mu je kazalo bolj kot sanje nekega resnika. A sanje njegove so bile čarobne in žive, da se mu je vse bitje uprav stajalo z okolic, ki je bila izprva tako čudna in malo razumljiva njegovi duši.

Sedela sta in opazovala vse doli pod seboj, zavodljiva in mirna, kakor da postajata poznano prepoved in četelniva, ki pa jima ne more zamreži, ker se nahajata v nji vedno novih misli in novih lepot.

In ni se juna zdelo nenavadno, da molčita tu, ker sta občutila, da bi bila odveč vsaka beseda v eljaju tega polnočnega in v tej tišini nad mestom in morjem.

Nista izpregovorila niti tedaj, ko je zapihal topel vetrni, napolnil vzhod z novim vonjem in s trvo zamikl zavonec na vratih vrta. In ko je zazvonilo, se je Stanko spomnil prvega utisa, ko je drugi dan po svojem dohodu a tresočo roko pozvonil na tem vhodu, in ko je zagledal vitko po-

stavo ter začeli polivati žensko v vode, da bi pogostili na njej gorečo obleko. Eden izmed sosedom je skočil na njo in jo odnesel na tla. Ženska je bila v takem stanju, da ni mogla stati. Sosedje so jo odnesli v bolnišnico, kjer jo bodo zdravili.

Vesti iz Goriške

Meškova »Matja« v Biljah. Pretečeno nedeljo so igrali člani dramatičnega krožka v Goriči v Biljah igro, ki jo je spisal Fr. K. Meško in ki je za današnji čas zelo primerna, dasi težko uprizorljiva, in sicer »Matja«. Igra je lepo uspeša, dasi so nekateri igralci nastopili prvič. To naj jim bo v vzpodbudo, da ponese lepo slovenske drame še mnogokrat med našo ljudstvo in se so izpopolnijo, kar se igraja tite. — Prostorji so bili nabito polni, mnogo ljudi je moralo oditi demor. Biljenski fantje so zapeli vmes nekaj lepših slovenskih pesmi.

Surne nesreča v Hudajuzni. Pretečeni teden se je v Hudajuzni surno ponesrečil krojač in gostilničar Alojz Panjtar. Ko je ponedel vstal a postelji, da bi odprl vrata demor došlema krojaškemu pomočniku, so se v temi in ne še popolnoma zdraimeno tako nesrečno spotalnik na vrhu stopale, da so se z vsjo silo prevrli v vežo, kjer je obležal težko poškodovan. Zdravniška pomoč je bila izključena, ker je že ko več uri nato izhnil Mož, doma iz pošene in ugledne roabine iz Zakojece, je bil znan daleč na okrog kot dober in marljiv človek. Zapusča žalostno ženo v blagoslovljenim stanu in celo vrsto otročev.

Avtomobilna zveza med Idrijo, Cerknom in Sv. Lucijo ter nazaj se je izpopolnila v toliko, da prihajata in odhajata obkarak, zjutraj in zvečer, po en avtomobil. Prvi pride v Cerkno epoldne, drugi pa ob 10. uri zvečer. V Idrijo pa dve uri pozneje. To je za promet med Logatecem, Idrijo, Cerknom in Sveto Lucijo zelo važna, tako da so naše okrajne doline in koti vsaj malo odprto svetu. Promet je dokaj živahen.

Iz Kobariškega. Dne 17. t. m. je bilo v Kobariški dekaniji cerkv veliko cerkveno opravilo po poklonjenju škofu dr. Antonu Mahničnu, kakor je bilo naznanjeno prej v časopisih. Vsi naši listi so praslavljal spomin velikega moža, trpina. Vdeležba pri elavnosti je bila še precejšnja, posebno od strani ženstva. Prihiti pa moramo dejstvo, da je bila udeležba od strani moških strahotno pičila. Udeleževali so se svoj čas raznih cesarskih slavnosti; ko je pa treba počastiti spomin za naš narod toli zašleženega moža, jih pa od nikoder ni. Res je, bilo je na delavnik, na nedeljo tudi ne more biti, ali lahko rečemo: zavedni Kobariči so se pri tej priliki malo zavedali, za kaj gre.

Predzrna tatvina v Ajdovščini. Tudi v Ajdovščini se sliši dandanes pogostje o tatvinah. Pred par meseci so neznanci okradli tuk. kraljevo pošto, sedaj so se pa celo spravili na tuk. davkarjo in sicer po najnovejši, tukaj še neznan »metodi« od zgoraj dol. Prišli so po starih sosede hiše, udri skoz podstrešno okno v podstrežje, pravrtili pod in stop, ter se spustili po vrvi naravnost na blagajno. V svojem poslu so pa bili ti umovnici preslabo izveščani, ker jim ni bilo še znano, da se moderno blagajne ne odpirajo z navadnim cepcem. Gotovo so a prav slabim uspehom absolutni starostnost internacionalno vlomilstveno univerzo za raziskovanje raznih vrednostnih enot. Ko so videli, da so za to delo premalo izobraženi, so privzeli vrvi za ključko blagajne ter se spustili skoz okno na plano. Morda pa so hoteli z vrvo izvleči blagajno skoz okno?

Tatovi na delu. Nepoznanci so ukrali v št. Petru št. 70 15 kolutih in izginili. Gospodinja je naznanila zadevo orožništvu in je bilo tudi vas, kar je mogla storiti. — Nekemu Jožetu Valle v ulici Lunga so okradli tatovi za 2000 lir usaja. O tatovih ni sledu. — Tudi v vojašnici »del Fante« so udri tatovi in ukrali 4 nove plošče v vrednosti 1800 lir. — Zopet drugo so ukrali tatovi vozček; moža, ki ga je ukral, so dobili; zdaj zasledujejo orožniki vozček. — Tudi po hotelih kradajo. Ko se je neki popotnik vrnil po opravkih čez nekaj ur zamude v svojo sobo v hotelu »Unica«, je videl, da mu je zmanjkal kovčeg a perilom in potnimi potrebčinami v vrednosti 400 lir. Vse skupaj mu je beje ukrala neka znanika, ki jo zdaj zasledujejo. — To je samo nekaj tatvin, ki so zadnje čase v Goriči na dnevnem redu. Tatvine se navadno dogajajo v oddaljenih ulicah, kjer vladata tema in zacetna. Temu je krivito to, ker so naši varnostni organi tuji in ne poznajo ne mesta, še manj pa ljudi. Vemo, da je po vojni v Goriči mnogo več črnih ljudi, ki žive samo od dela pri lunšnem svitu in v tem, kot pred vojno, toda res je tudi, da bi bilo v tem okru mnogo boljše, če bi bili varnostni organi izvedeni v svoji službi in bi že vnaprej pazili na sumljive osebe, ki se klajajo po mestu, in na one hiše, ki nimajo dovolj varne obrambe, in bi se ved izprehajali po temnih, zakotnih ulicah, ki so razsvetljenih glavnih cestah. Slišali smo, da so bajke uvideli, da je treba v tem okru izdatno popraviti, kar so zagrešili in nastavlajo zopet domače stražnike. V bodoče se mevil dom. stražnikov še pomnoži. To misel z veseljem pozdravljamo, ker bi bili že enkrat radi varni vsaj pred tatovi in vlomilci po noči.

Nasilje ali kaj. Pred nekaj dnevi se je dogodil v Goriči lep slučaj. Mlad pred polnočjo so prišli vojski pred kavarno »Aurora« v ulici Corno in začeli klicati kavarnarja ter ga pozivali, naj jim odpre. Lastnik kavarne se je oglašil iz prvega nadstropja hiše in pozval, da je prepovedano odpirati kavarno ob tej uri, ter jih je pozval, da naj se odstranijo. Ti so pa imeli tako močno željo po črni levi, da so začeli butati v vrata in molati kamenje. En kamen je padel v sobo kavarnarja. Vojski so tudi izstrelili strel iz revolverja. Kavarnar je poklical nato svojega brata, ki je izstrelil iz revolverja »strel v zrak, da bi vojsake ostrašili, ti pa so oddali še en strel in se nato oddaljili. Pozneje so

stavili Pavline na srednjih vratih hiše, pak dol nje pridružen valdik, toliko podoban detinskemu Madjajemu pozdravu v Ljubcu, da je začel Madjano pesem.

Vrata vrta so bila stara, za njimi nekoliko izlizanih stopnic iz priprostega kamena, a deeno a levo gni rož, ki cveto po zimi. Nad žicami, preko obeka nad vratne, nad kamenitimi stebri in zidovi — so je premetala trta in neke druge plezavke, kakršnih še ni videl. Vse to se je spletalo pred njegovimi očmi, kakor da mu hoče prikrievati ravno tisto, kar bi najbolj hotel vedeti.

— Pa ti ljudje ne morejo v resnici niti misliti, niti čutili kakor mi — je pomislil tedaj — ker tu govore tudi mrtve stvari, ali ne na očih in ušes, marveč prehaja takoj nekako v dušo tudi tisto, česar ne more videti nobeno oko, niti čuti nobeno uho.

Zvomec je zazvenel, a njemu se je dozdevalo še tedaj, da med tistim zelenilom ni v tisti tišini od povoda diše vonji luberzi, pozivljajo na tajne stanke, ki jih zakriva nekih dobri duh, mil kot oni, ki v Zagorju v snežnih nočeh pomiruje otroke u truiene — žig, kepanja in smeha. Samo da je bil tu a duh odradnih zaljubljenih otrok, ki krasi a cvetjem njihove radosti in prikriva njihove boli.

Zdelo se mu je, da vidi zamisljena dekletca, kako

se vrtili a nočnim strahotom, po katerem so šli da jim pomaga. Vnela se je debata in zopet bo in streljanje; pri tem je bil ranjen eden brestlitski voj, ki so ga prepeljali v bolnišnico. — To za ilustracijo, kako smo v Goriči varni.

Goriški fašisti so počastili pretečeno nedeljo junake, ki so padli v boju na Reld. Cela stvar se je izvršila zelo mirno, ker je oblast gledala a eno očesom nanje. Mešni fašisti so se podali z nekatelimi gospodinjami na pokopališče pri kapucinih, kjer so obšli na križ, ki stoji na sredi med grobovi, vnece iz svežih cvetov, okrašen a travo v italijanskih in reških barvah. Bili so navzoči seveda tudi vsi mestni legionarji. Neki Ruggero Ruggeri je imel tudi nagovor poln ognja in vznesenosti, — želim, da je bilo po vzgledu D'Annunzijem to dejanje zadnje dejanje goriških fašistov in da se bo tudi v bodoče omejevali le na obkavljanje žrtv, ki so jih zakrivila sam. Saj je znano, da sta zadnji teden umrla v Goriči onadva otroka, ki sta bila zadeta od fašistovske bombe. Uboji nedolžni žrtvi pa sta najbrže pozabljeni, a njih drugi nima večje dolžnosti, da gre na pokopališče in položijo na grob vnece, kot ravnajo fašisti, ki so zakrivila, da je ugnailo dvoje mladih, nedolžnih življenj za vedno.

Ponarejeni bankovci so se pojavili v Goriči fa sicer oni po deset lir. Neki oroščili je plačal v kavarni Concordia a bankovcem od sto lir in dobil med bankovci, ki jih je dobil nazaj, enega, ki je bil ponarejen. V kavarni seveda ne vedo, od kje je ta bankovec, ker so jih dobili a drugimi nevede. Bankovce je bilo zelo dobro ponarejen, zato je treba pri prejetanju denarja temveč pazljivosti.

Nesreča a granato. Zidar Marušič iz Gabrij št. 19, star 20 let, je delal pri popravni neke hiše v Goriči. Ko je razkopaval obilen gruč, je zadel na granato, ki je ticala v njem. Granata je bila cela in se je raztreščila, vrlega Marušiča na tla in ga ranila na rokah in nogah. Prepeljali so ga v bolnišnico umazanih bratov.

Srpenica. »Bratno društvo Stole Srpenice, Zaga, Log akcije svoj redni občni zbor na 30. t. m. ob 16. uri v društveno sobo na Srpenici, ter se nadeja, da so udeležbe vsi udje. Dobrodošli so tudi prijatelji-nejudje.

Kako je na Krasu! Molčimo, ker smo poblebni a naš Krasevec opušta pohlevnost, kadar trdi, da njegovo dobroto izrabljajo. Vse svet zna, da so se tu vršili najhujši boji, in ko smo se vračali, smo imeli lo to, kar smo prinesli a seboj. Iskrena želja in upanje vsakogar je, da so mu domovi popravilji in odnošeno povrne ali odkodujejo. — Domovi se popravljajo in odnošeno se odkodujejo, ali kako? — V času dveh let se je že trikrat menjal zistem obnovojanje, in sedaj že četrtili Koliko da trpi ljudstvo pri teh poskusih, in koliko milijonov stanje ti poskusih, ali lahko predstavlja vsakodni. Pri vsem tem pa naša sreča ni varna in ne bo nikoli toliko vzdržala, kolikor bi stala. Četili poskus je v tem, da bi se oškodovani združili v zdruge. Vlada bi plačevala posameznikom predujme in s to pomočjo in pomočjo lastnih rok bi si zidali domove. Kako idealno! Ni tako idealno pa, da mora vsak posameznik za predujme, ki jih vlada plačala, plačati 3% obresti. Ta dolg naj bi pododavala generacija za generacijo in zelo verjetno je, da pride tako, da posameznik sploh ni posestnik svojega doma in ga mora celo prodati. — Kako je z izplačili? Ni čuda, da se je

69

ZAHVALA

Družba GEORG SCHICHT v Aussig-u ob Vltavi se tem potom toplo zahvaljuje vsem svojim starim odjemalcem za naklonjenost ob priliki, ko se je te dni zopet pojavilo na našem trgu širom sveta znano

Schicht

Schicht-ovo Milo

znamka JELEN

Schicht

Ob tej priliki obljublja, da bo blago izdelano v isti kakovosti kakor pred vojno, kar je dalo temu izdelku svetovno ime.

Da zamore nezamudno ugoditi vsestranskemu povpraševanju, je družba — vkljub visoki carini — poskrbela za veliko zalogo ter jo zaupala svojim izključnim zastopnikom

Telefon 11-64

FRATELLI FINZI — Trst

Telefon 11-64

Via Tintore štev. 5

Via Tintore štev. 5

